

Beskrivning av förvaltningens arbete

Resultatrapport

Skolresan 230 - 2030

Nuläge vårterminen 2025

**ÖSTRA
GÖINGE**

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Rapportens omfattning	4
Omvärldspåverkan	5
Flera utredningar och förslag om ändringar som rör skolan	5
Demografisk utveckling	6
Osäkert omvärldsläge	7
Skolresan 230 – 2030	8
Prioriterat område En bra start i livet	8
Mål och resultatplan 2024–2027	8
Resultatmål	8
Tillbakablick	8
Vad har hänt sedan starten av Skolresan 230 – 2030?	8
Läsning	9
Framtidsdrömmar	9
Trygg och säker skola	10
Nuläge	11
Resultat för årskurs 9	11
Resultat från arbetet med screening i läsning	12
Möjligheter och utmaningar i arbetet med att höja måluppfyllelsen framöver	14
Det som har blivit bättre	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Utmaningar för att lyckas	16
Civil beredskap och krigsorganisation	18
Förvaltningens medskick och reflektioner	19

Sammanfattning

Resultatrapporten har fokus på att beskriva hur det går för förvaltningens arbete med att nå målen med Skolresan 230 – 2030. Rapporten beskriver de omvärldsfaktorer som har påverkan på arbetet, ger en uppdaterad lägesbild kring vad som hittills gjorts inom ramen för Skolresan och vilka resultat som har uppnåtts samt ger svar på de frågeställningar som resultatutskottet har ställt. Avslutningsvis reflekterar förvaltningen kring det fortsatta arbetet för att kunna nå målen.

Skolresan är en långsiktig satsning med målet att höja det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 till 230 poäng. Satsningen fokuserar på tre prioriterade områden: läsning, framtidsdrömmar och en trygg och säker skola. Resultatrapporten redovisar genomförda insatser, identifierade förbättringar och resultat samt de utmaningar som påverkar möjligheterna att nå målen.

Under de senaste åren har flera åtgärder genomförts för att stärka kvaliteten i undervisningen. Ett av de mest framträdande resultaten är förbättringarna inom läsning. Genom systematiskt arbete med screening och efterföljande insatser utifrån resultaten i årskurs 1–6 och språkmatiser i förskolan syns en mätbar förbättring i barnens och elevernas språkliga utveckling, vilket skapar bättre förutsättningar för att klara kunskapskraven längre fram i skolgången. Samtidigt har arbetet med att skapa en mer tillgänglig undervisning och stärkt studiero påbörjats för att höja elevernas motivation och delaktighet.

Ett annat tydligt resultat är den förbättrade uppföljningen och analysen av skolresultat. Digitalisering av kvalitetsarbetet har skapat en tydligare röd tråd mellan politiska mål, huvudmannens prioriteringar och skolornas utvecklingsarbete. Den lokala skolutvecklingen har fått ett större utrymme samtidigt som de gemensamma utvecklingsområden som stakas ut av huvudman ramar in huvuddragen i Skolresan.

Förvaltningen har även vidtagit åtgärder för att öka tryggheten i skolan. Införandet av gemensamma ordningsregler, digitaliserat arbetssätt för att hantera kränkningsärenden och handboken *Trygg och säker skola* har gett skolorna tydligare riktlinjer för att hantera trygghets- och studieroarbetet. Dessutom har insatser såsom organiserade rastaktiviteter och anpassning av den fysiska lärmiljön bidragit till en mer strukturerad och trygg skoldag för eleverna.

Trots dessa framsteg finns fortsatta utmaningar att hantera. Minskande elevkullar och förändrade statliga krav påverkar skolans organisation och resurstillgång. Samtidigt krävs en balans mellan pågående utvecklingsinsatser och ökade krav på krisberedskap och brottsförebyggande arbete. För att upprätthålla kvalitet och likvärdighet framöver kommer förvaltningen att behöva prioritera strategiska anpassningar, bibehålla fokus på tidiga insatser och fortsätta utveckla samverkan både inom och utanför skolan.

Sammanfattningsvis har Skolresan hittills lett till flera positiva förändringar, särskilt inom läsning. Arbetet fortsätter nu med att stärka elevernas motivation, studiero och trygghet samtidigt som skolan anpassas till nya förutsättningar.

Inledning

Resultatrapporten är en beskrivning av förvaltningens arbete med att leva upp till de krav och förväntningar som ställs genom politikens prioriteringar, lagstiftning och andra krav. Därutöver följs förvaltningens förmåga att leva upp till förväntningar och krav från kommuninvånarna, företagarna och besökarna i kommunen. Rapporten syftar till att skapa:

- transparens av hur väl kommunen lever upp till olika krav,
- lärande och utveckling,
- underlag för framtida prioriteringar.

Utöver gruppen förtroendevalda, riktar sig resultatrapporten också till kommuninvånare, företag och föreningar verksamma i Östra Göinge kommun samt till förvaltningens egen personal.

Rapportens omfattning

Rapportens innehåll utgår från de frågeställningar som resultatutskottet har tagit fram och önskar få svar på från förvaltningen.

Gemensamt för alla resultatrapporter under 2025 är att respektive verksamhetsområde ska ge en uppdaterad lägesbild kring hur kris- och krigsorganisationen ser ut.

- Resultatutskottet undrar hur statusen ser ut inom respektive verksamhetsområde inom ramen för den beställda rapporten.

Specifikt för området utbildning har resultatutskottet önskat få svar på nedanstående frågeställningar.

- Har det skett några revideringar under skolresan? Resultatutskottet undrar om planeringen står fast eller om förvaltningen har gjort några justeringar i planen, särskilt kopplat till de prioriterade områden läsning, framtidsdrömmar och trygg och säker skola.
- Det finns politiska begränsningar kring att det ska finnas en skola i varje by, och andra begränsningar genom den politiska viljan. Hur arbetar förvaltningen för att upprätthålla en god kvalitet på utbildningen utifrån detta?
- Det minskade barn- och elevantalet och de ekonomiska utmaningarna har haft en negativ påverkan på skolan. Kan förvaltningen se någon positiv effekt som sker till följd av det minskade barn- och elevantalet?
- Vilka hinder finns för att höja måluppfyllnaden utifrån den politiska beställningen? Här önskar resultatutskottet en diskussion utifrån systematiken snarare än fokus på elevunderlag och ekonomi.
- Inom vilka områden kan förvaltningen se förbättringar kopplat till måluppfyllelsen?

Förutom att besvara frågorna ovan ser förvaltningen ett behov av att presentera en övergripande nulägesbild av arbetet med Skolresan 230 – 2030 och vad som hittills har gjorts inom de tre prioriterade områdena.

För fördjupad resultatredovisning och analys av skolverksamheten i kommunen hänvisar förvaltningen till de kvalitetsrapporter som årligen tas fram för de olika skolformerna som kommunen är huvudman för:

- Kvalitetsrapport för förskolan,
- Kvalitetsrapport för grundskolan och anpassad grundskola inklusive förskoleklassen och fritidshemmet,
- Kvalitetsrapport för gymnasieskolan (IM), och
- Kvalitetsrapport för vuxenutbildningen.

Dessa rapporter finns tillgängliga på kommunens hemsida och publiceras under höst/vinter för föregående läsår.

Omvärldspåverkan

Flera utredningar och förslag om ändringar som rör skolan

Under de senaste åren har ett stort antal utredningar kopplat till skolan startats och flera av dessa har presenterats den senaste tiden. Bland annat har dessa förslag presenterats:

Skolor mot brott (SOU 2024:17) – delbetänkande utifrån Skolsäkerhetsberedningen med förslag om att införa ett nytt kapitel i skollagen med specifika skyldigheter för skolväsendet att systematiskt arbeta med brottsförebyggande åtgärder. Lagförslaget som presenterades 20 mars 2025 innehåller förutom det nya kapitlet ytterligare delar som exempelvis att inga obehöriga ska ha tillträde till skolans område när verksamheten pågår, att skolor utan att avisera i förväg får möjlighet att söka igenom väskor och att rektorer blir skyldiga att anmäla brott i samband med skolverksamheten. Ändringarna börjar gälla 1 juli 2025.

Gy25 – reformering av gymnasieskolan där bland annat ämnesbetyg ersätter dagens kursbetyg, nya ämnesplaner som utformas som sammanhållna ämnen med olika nivåer i stället för separata kurser samt uppdaterade examensmål och programstrukturer. Förändringarna gäller från 1 juli 2025.

Ändring i förskolans läroplan – förändringar i förskolans läroplan där de viktigaste ändringarna är minskad skärmanvändning (för barn under 2 år ska endast analoga verktyg användas och för äldre barn ska användandet av digitala verktyg ske med stor restriktivitet) samt stärkt fokus på läsning (betoning på vikten av högläsning) och fysisk aktivitet för att främja barns hälsa och välbefinnande. Ändringarna träder i kraft 1 juli 2025.

Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8) – utredningen föreslår flera tillägg och ändringar i skollagen med syfte att åstadkomma en varaktig förbättrad trygghet och studiero i skolan genom flera samverkande åtgärder. Förutom detta föreslås även ett nationellt frånvaroregister. Utredningens författningsförslag föreslås träda i kraft 1 juli 2026.

Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkets attraktivitet (SOU 2025:26) – betänkande som föreslår åtgärder för att minska förskollärares och lärares administrativa börda och stärka undervisningsuppdraget. Viktiga förslag inkluderar en reglering av lärares arbetstid för att säkerställa mer tid för undervisning, minskad dokumentationsbörda samt tydligare ansvarsfördelning mellan lärare och skolledning. Det föreslås även förändringar i skollagen och läroplanerna för att stärka läraryrkets attraktivitet. Lagändringarna föreslås träda i kraft 1 juli 2027.

En tioårig grundskola – ett lagförslag som bygger på SOU 2021:33 om att grundskolan ska utökas och bli tioårig genom att förskoleklassen upphör som skolform och ersätts av en ny första årskurs i grundskolan. Förslaget omfattar även den anpassade grundskolan som skulle bli tioårig om ändringarna godkänns. Förslaget innebär att den garanterade undervisningstiden utökas med 534 timmar per skolform. Ändringarna i skollagen föreslås träda i kraft 1 juli 2026 och tillämpas första gången i fråga om utbildning och annan verksamhet som bedrivs efter den 30 juni 2028.

Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18) – förslag om att ändra dagens betygssystem till en tiogradig skala. De nationella proven ska få en större vikt vid betygssättningen och det föreslås att kunskapskraven förtydligas. Införandet av ett nytt betygssystem föreslås synkroniseras med införandet av en tioårig grundskola och användas första gången höstterminen 2028.

Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19) – förslag om förändringar av läroplaner för grundskolan och den anpassade grundskolan med syfte att stärka undervisningens kvalitet och främja elevernas lärande genom bland annat tydligare mål och kunskapskrav. De nya läroplanerna föreslås börja gälla samtidigt som införandet av en tioårig grundskola, 1 juli 2028.

Demografisk utveckling

Befolkningsminskningen i Östra Göinge, med både stor utflytt och minskat barnafödandet får konsekvenser för skolorganisationen och för hur verksamheten bäst ger likvärdiga förutsättningar för barns och elevers utbildning. De senaste åren har kommunen tagit beslut om att stänga Mölleskolan (F-6) samt Näckrosens och Möllarps förskolor. Förutom detta sker löpande volymanpassningar där avdelningar stängs på förskolor och skolornas interna organisation anpassas efter ett minskat antal elever. Prognosen framåt visar att antalet barn och elever fortsatt kommer minska, vilket för med sig ytterligare behov av att se över organisationen för att bäst kunna garantera en utbildning av hög kvalitet.

Osäkert omvärldsläge

De senaste årens konflikter där särskilt Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, regimens fall i Syrien och kriget mellan Israel och Palestina visar på en osäker omvärld. Konflikterna leder till att människor tvingas fly, vilket kan leda till flyktingströmmar som är svåra att förutse. Världshandeln påverkas vilket återspeglas i hög inflation och prisökningar för den enskilda. Sverige har gått med i NATO och på så vis riskerar landet bli mer involverade i konflikter runt om i världen. Samtidigt har hotbilden mot Sverige ökat.

För kommunerna har detta medfört att beredskaps- och säkerhetsarbetet har hamnat i centrum. Kopplat till utbildningsområdet har utvecklingen inneburit att frågan om kris- och krigsberedskap har aktualiserats och fått en stående plats på dagordningen. Under avsnittet *Civil beredskap och krigsorganisation* beskrivs detta mer i detalj.

Skolresan 230 – 2030

Prioriterat område: En bra start i livet

Mål och resultatplan 2024–2027

I Östra Göinge ska alla barn och unga må bra och känna framtidstro. Genom att arbeta förebyggande och stödjande utifrån barnets, ungdomens och familjens bästa skapas goda förutsättningar för en bra start i livet. För kommunens långsiktiga utveckling är goda skolresultat helt avgörande för att åstadkomma en tydlig framtidstro och år 2030 är målsättningen att den genomsnittliga meritvärdespoängen ska vara 230 poäng i årskurs 9. Bättre skolresultat attraherar nya invånare till kommunen samtidigt som stoltheten växer över elevernas ökade skolresultat. Ungdomarnas vägar breddas till vidare studier på gymnasium, högskola och universitet och vidare ut på arbetsmarknaden.

Resultatmål

År 2027 har skolresultaten för eleverna i Östra Göinge ökat genom skolresan ”Tvåhundra-trettio 2030”

Tillbakablick

Med anledning av de länge sviktande resultaten i skolan i Östra Göinge kommun tillsattes en tillfällig politisk beredning i mars 2021, med syfte att kartlägga orsakerna till resultaten och för att gemensamt samlas kring en målbild för skolan år 2030. Ett år senare, under våren 2022 samlades politiska företrädare och förvaltning för att konkretisera målbilden, och Skolresan tog sin början. Det övergripande målet för Skolresan är att höja det genomsnittliga meritvärdet för årskurs 9 till 230 år 2030. De riktade insatserna som förvaltningen arbetar med ramas in av tre prioriterade områden:

- **Läsning** – att stärka elevernas läs-, skriv- och språkutveckling.
- **Framtidsdrömmar** – att höja elevernas motivation och skapa en tro på framtiden.
- **Trygg och säker skola** – att säkerställa en trygg lärmiljö, som präglas av studiero och där elever känner sig säkra och inkluderade.

Vad har hänt sedan starten av Skolresan 230 – 2030?

Skolresan är, vid denna rapportis framtagande, inne på sitt tredje läsår. Sedan starten har flera insatser gjorts. I detta avsnitt redogörs kortfattat för detta.

Läsning

Inom det prioriterade området läsning har förvaltningen lagt stor tyngd på den tidiga språkliga utvecklingen och insatser för att tidigt upptäcka barn och elever som inte följer den förväntade utvecklingen.

Inom förskolan har all personal deltagit i kompetensutvecklande insatser för att stärka hur man medvetet arbetar med språkutveckling. Resurser har avsatts för att ha utvecklingspedagoger på varje förskola som, tillsammans med rektor, leder utvecklingsarbetet. Implementeringen av att kartlägga barnens språkliga utveckling med hjälp av språkmatriser har förstärkt arbetet och ger pedagogerna en grund för att justera undervisningen efter barnens behov, såväl på individuell nivå som på gruppnivå. Där misstanke om särskilda svårigheter finns har samarbetet med socialtjänst och BVC stärkts genom tidiga samordnade insatser, vilket möjliggör att barnen och familjerna kan få tidigt stöd och hjälp. Matriserna ger även ett underlag för att förbättra övergången till förskoleklassen, vilket gynnar så väl eleverna som lärarna i deras arbete.

Inom grundskolan har ett gemensamt arbetssätt för screening av läskunskaper implementerats. Under läsåret 2023/24 screenades alla elever i årskurs 1–3 och under 2024/25 har arbetssättet utökats till hela F-6. Genom screeningen kartläggs elevernas nuvarande läskunskaper och utifrån resultaten justeras undervisningen på individ-, grupp- och klassnivå. Tidiga effekter av arbetssättet är att det systematiska arbetssättet får resultat, särskilt inom området avkodning har nivån höjts hos eleverna men resultat syns även i ökad språkförståelse. Genom de insatser som görs har elevernas resultat höjts från under rikssnitt till över rikssnitt under ett läsår.

Den röda tråden i arbetet med läsning är viktigt, därför samlas förskolan, förskoleklassen och grundskolans tidiga del kring gemensamma ramar. Genom att använda samma eller likartade forskningsbaserade metoder stärks igenkänningen hos barnen när de går från förskolan och vidare upp i förskoleklassen och lågstadiet. Arbetet är pågående och under läsåret 2025/26 förväntas ett gemensamt arbetssätt implementeras.

Framtidsdrömmar

Det prioriterade området framtidsdrömmar innebär att höja motivationen hos eleverna, där den egna drivkraften att utbilda sig stimuleras genom en tillgänglig och meningsfull undervisning. Förvaltningen har sedan Skolresans start arbetat med att utveckla undervisningen så att den blir mer tillgänglig och stimulerande för eleverna. I skolans systematiska kvalitetsarbete och i analyser av elevernas svar på enkätfrågor är det tydligt att deras upplevelser är att de inte blir motiverade av undervisningen och att de känner låg delaktighet i skolan.

Efter analys av de låga enkätresultaten har två utvecklingsområden tillkommit: att utveckla en mer tillgänglig undervisning och att stärka hur kommunen arbetar likvärdigt med bedömning och betygssättning. Båda dessa utvecklingsområden har bäring på barnens och elevernas motivation och delaktighet då de syftar till att dels bredda undervisningen så att fler barns och elevers behov tillgodoses i

undervisningen, dels att det blir tydligare hur kunskaperna bedöms och vad som behövs för att ta nästa steg i utvecklingen. Idag ser arbetet inom båda dessa områden olika ut både lärare och skolorna emellan och målet är att det ska bli mer likvärdigt. Den satsning på fysisk lärmiljö som pågått under några år ligger väl i linje med arbetet att skapa en mer tillgänglig skola, samtidigt som det också har bäring på att höja studieron vilket är en annan viktig faktor för att höja skolresultaten.

Några andra exempel på insatser som har bäring på att höja motivationen hos barnen och eleverna inom skolverksamheten i kommunen är att förskolan har formaliserat ett samarbete med Wanås konst som ger barnen möjlighet att delta i konstnärliga aktiviteter som utvecklar både sociala och kreativa färdigheter.

I grundskolans årskurs 5 och 8 samt på IM möter eleverna inspiratörer från Arbetsmarknadskunskap¹ som bidrar med ett arbetsgivarperspektiv i klassrummet. Utvärderingarna visar på en hög uppskattning och insatser hjälper till att motivera eleverna och skapar förutsättningar för att kunna göra genomtänka studie- och yrkesval.

Skol IF² är en annan insats där eleverna själva leder fysiska aktiviteter under och efter skoldagen. Detta får positiva effekter då det gynnar ökad rörelse under skoldagen men är också motivationshöjande då eleverna själva driver en förening och bestämmer aktiviteterna de ska genomföra.

Trygg och säker skola

Inom det prioriterade området trygg och säker skola inleddes Skolresan med att arbeta fram tre kommungemensamma ordningsregler som utgör grunden för varje skolas ordningsregler. För att säkerställa att alla skolor har förutsättningar för att kunna arbeta likvärdigt kring trygghet och studiero har handboken ”Trygg och säker skola” tagits fram. Handboken är ett stöd för skolornas arbete och visar översiktligt vilka ansvarsområden och åtgärder som finns tillgängliga för att upprätthålla trygghet och studiero inom alla skolformer.

Det digitala systemet Draftit underlättar hur man arbetar med kränkningsärenden i skolan. Det möjliggör även en bättre analys av vilken typ av kränkningar som förekommer, var de sker samtidigt som det synliggör både vilka det är som kränker och vilka som blir kränkta. För skolorna blir underlaget viktigt och skapar bättre förutsättningar att göra insatser för att minska antalet kränkningar som sker under skoltiden.

Som ett led i att höja krisberedskapen på alla skolenheter genomförs utbildningsinsatser kring pågående dödligt våld (PDV), där såväl det förebyggande arbetet som det akuta skeendet varit i fokus.

Inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete har en bristande studiero utkristalliserats som en av de största utmaningarna inom det prioriterade området

¹ <https://www.arbetsmarknadskunskap.se/>

² <https://skolifskane.se/>

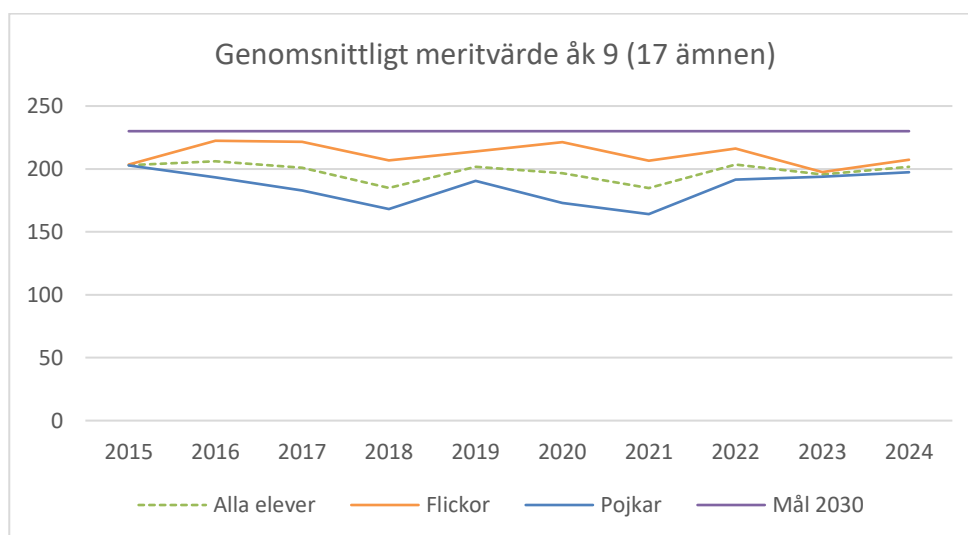
trygg och säker skola. Eleverna ger uttryck för att studieron generellt sett är låg, framför allt i de högre årskurserna. Flickorna ger i större utsträckning än pojkarna uttryck för en bristande studiero. Undersökningar på nationell nivå visar på samma tendenser. Insatser som beskrivits ovan, där arbetet med att arbeta fram en mer tillgänglig undervisning och en mer anpassad fysisk lärmiljö är en del av skolverksamhetens arbete för att höja studieron. Andra insatser såsom organiserade rastaktiviteter och rörelsesatsningen bidrar också till bättre förutsättningar för att höja studieron.

Nuläge

Många av de insatser och satsningar som har skett inom ramen för Skolresan har bäring på en långsiktig och hållbar höjning av skolresultaten. Förskolan, förskoleklassen och lågstadiet har utifrån det prioriterats, eftersom det är där grunderna i läsningen sätts. Utvecklingen kring skolresultat och status i övrigt i alla skolformer presenteras i de årliga kvalitetsrapporterna, i detta avsnitt presenteras kortfattat resultat för det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 samt resultat utifrån screening i läsning årskurs 1–6. För fördjupande resultatredovisningar och analyser för respektive skolform hänvisar förvaltningen till de kvalitetsrapporter för läsåret 2023/24 som finns att ta del av på kommunens webbsida.

Resultat för årskurs 9

Skolresan tar sikte på att höja det genomsnittliga meritvärdet till 230 för eleverna i årkurs 9. Diagrammet nedan visar utvecklingen av meritvärdet över tid, totalt och uppdelat per kön samt i relation med målnivån satt för 2030.

Meritvärdet har legat runt 200 de senaste 10 åren och den förväntade utvecklingen de närmsta åren är att ingen större höjning kommer ske. Många av insatserna i Skolresan fokuserar på att tidigt och bättre förbereda eleverna genom att stärka grundkunskaper, med särskilt fokus på läsningen. Analyser av skolresultaten visar att en stor anledning

till att många elever på högstadiet har svårt att klara betygsriterierna är att baskunskaper inom läsning, men även matematik, är för låga. Detta påverkar inte enbart ämnena svenska och matematik utan även andra ämnen som kräver en god läsförståelse och matematikkunskaper blir svåra att klara, eller få höga betyg i. Kompensatoriska insatser sätts in, men trots detta är det svårt att på kort sikt förändra skolresultaten.

Analysen av måloppfyllelsen visar att gymnasiebehörigheten ligger relativt stabilt kring 70 % av eleverna som är behöriga att studera vidare på minst yrkesförberedande program. Det stora hindret för att få fler behöriga ligger till stor del på att många elever saknar betyg i matematik. De senaste åren har antalet elever som enbart saknar betyg i matematik ökat, vilket har fått skolorganisationen att starta upp ett utvecklingsarbete kopplat till att förbättra resultaten och långsiktigt minska glappen i övergångar från ett stadium till ett annat.

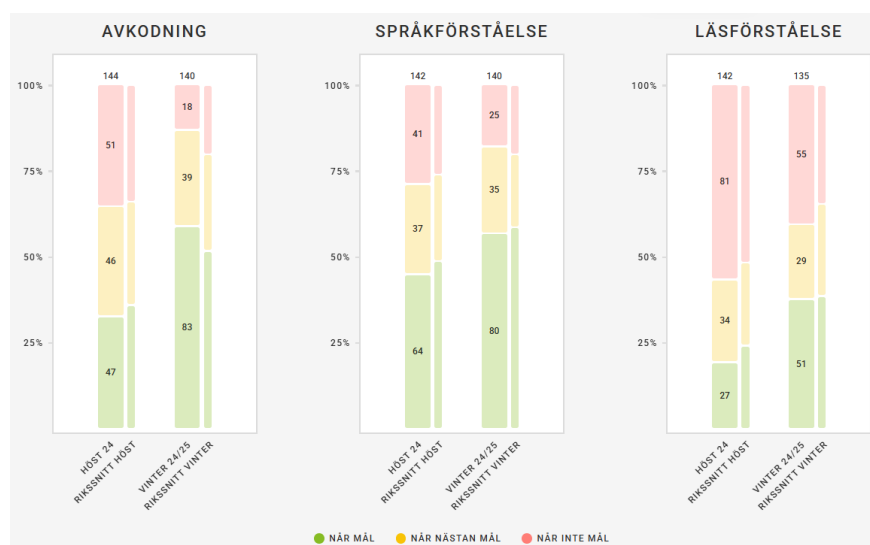
Resultat från arbetet med screening i läsning

Från och med läsåret 2023/24 genomförs screening i läsning av eleverna i årskurs 1–3 och från 2024/25 screenas även eleverna i förskoleklass och årskurs 4–6. Screeningen genomförs i verktyget Legilexi, vilkens material utgår från den vetenskapligt grundade teorin ”the simple view of reading”. Modellen³ förklarar läsning som en produkt av två grundläggande färdigheter: avkodning och språkförståelse.

I Östra Göinges rutin för arbetet med screening ska alla elever från förskoleklassen till och med årskurs 6 screenas och utifrån resultaten ska insatser sättas in på individ-, grupp- och klassnivå. Två bilder nedan får representera de resultat av arbetssättet som hittills framkommit. På ett generellt plan syns en god effekt av arbetet. Alla elever blir screenade och huvudman följer upp resultaten tillsammans med skolans specialpedagoger. I och med det säkerställs att insatser planeras och att undervisningen justeras utefter resultaten. Effekten av arbetet har varit att en tydlig progression syns för elevgrupperna under ett läsår, vilket framkommer i bild 1 nedan. Från att kommunens resultat ligger lägre än rikssnitt höjs resultaten till över rikssnitt, framför allt i avkodning där skolorna har haft särskilt fokus med insatser.

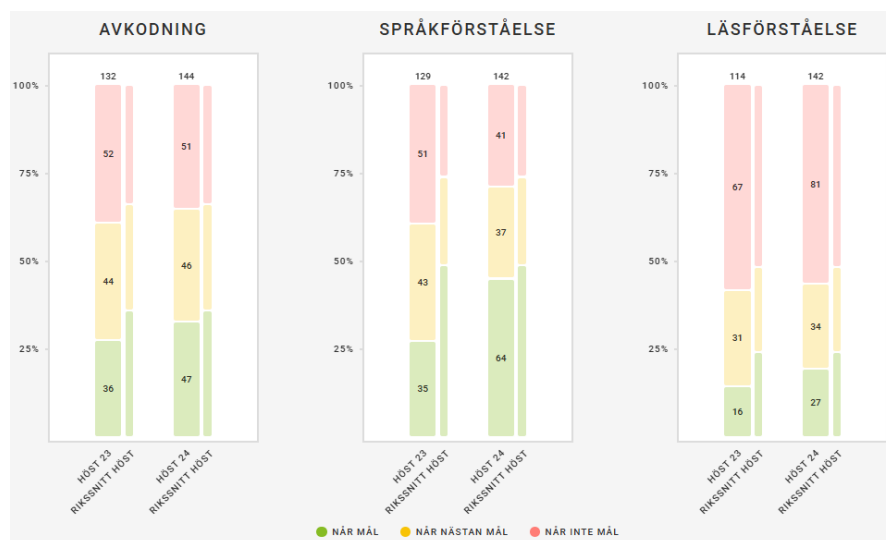
³ **Läsning** ska i modellen tolkas som god läsförmåga vilket innefattas av att läsa med en god läsförståelse. **Avkodning** är de tekniska aspekterna av läsning, det vill säga att kunna göra om rader av bokstäver till ord. Med **språkförståelse** menas språklig förståelse på ord, menings- och pragmatisk nivå.

Bild 1 – resultat i screening åk 2, höst och vinter 2024/25

I bild 2 framkommer det att nivån har höjts från en årskull till nästa. Ingångsvärdena vid screeningen läsåret 2024/25 visar generellt på högre resultat än vid screeningen 2023/24.

Bild 2 – resultat i screening åk 2, jämförelse av mätning höst åk 2, 2023/24 och åk 2 2024/25

Förutom screening i förskoleklassen och i grundskolan arbetar förskolan med kartläggning av barnens språkutveckling, genom så kallade språkmatriser. Arbetet har hittills visat goda resultat. Användningen av språkmatriser säkerställer att undervisningen anpassas till barns förutsättningar och behov och stimulerar därigenom till en bättre språkutveckling hos förskolebarnen. Språkmatriserna är också

ett viktigt verktyg för att synliggöra barn som behöver extra anpassning eller andra varierade undervisningsmetoder.

Såväl förvaltningens egen analys som en uppföljning som genomförd av Skolverket visar att personalen i förskoleklassen upplever att barnen har fler förkunskaper när de börjar förskoleklass jämfört med den barngrupp som inte haft undervisning utifrån språkmatiserna.

För att ytterligare förbättra och stärka den röda tråden i arbetet, arbetar förskolan, förskoleklassen och lågstadiet på grundskolan tillsammans för att utveckla ett gemensamt synsätt och gemensamma metoder för det språkutvecklande arbetet, vilket ytterligare kommer bidra till att höja igenkänningsbarheten och därigenom även resultaten hos barnen och eleverna.

Möjligheter och utmaningar i arbetet med att höja måluppfyllelsen framöver

Målet för Skolresan är ambitiöst och förvaltningen har satsat på att långsiktigt förändra skolans arbetssätt genom särskilt fokus på förskolan och grundskolans tidiga årskurser. För att förändringen ska bli bestående är detta nödvändigt, samtidigt som eleverna i de högre årskurserna samtidigt får den undervisning och det stöd som de behöver. Förvaltningen rör dock inte ensamt över de förutsättningar som finns för att satsningen ska lyckas. I detta avsnitt presenterar förvaltningen några av de positiva effekterna av Skolresan som hittills uppnåtts samt redogörs för de utmaningar som finns för att lyckas med arbetet. I stora drag försöker förvaltningen under varje rubrik svara på de frågeställningar som resultatutskottet har givit inför framtagandet av denna rapport.

Positiva effekter

Förstärkt arbete kopplat till språkutveckling inom förskolan, förskoleklass och lågstadium

Ett av Skolresans prioriterade områden är att stärka läskunnigheten hos barn och elever inom skolans verksamheter. Inom såväl förskola som i de tidiga årskurserna i grundskolan syns en förbättring, se avsnitten ovan för mer utförlig beskrivning. Resultaten är sprungna ur det systematiska arbete som skett i alla led – från undervisningsnivån och det som sker mellan pedagoger, barn och elever till det kollegiala lärandet pedagoger emellan, rektors ledning och styrning samt hur huvudman stöttar upp med struktur och analys på övergripande nivå. Genom de kartläggningar och screeningar som görs synliggörs barns och elevers behov av stöd tidigare än innan, vilket gör att tidiga insatser sätts in genom såväl barn- och elevhälsoteam som den samverkan som förskolorna och skolorna har med socialtjänst och vården. Genom att tidigt upptäcka och stötta de barn och elever som har särskilda behov minskar behovet av mer kostsamma insatser senare, vilket är positivt såväl för individen som för samhället i stort. Samtidigt läggs en bättre grund för fler att kunna

ta till sig undervisningen och nå kunskapsmålen i de senare stadierna, vilket idag är en utmaning för en del elever som saknar grundläggande god läskunnighet.

Bättre uppföljning och analys

En brist som framkom i skolberedningen var att förvaltningen brast i uppföljning och analys av skolresultaten, och att effekterna av de insatser som sattes in var oklara. Detta område har succesivt förbättrats de senaste åren. Genom att digitalisera skolans systematiska kvalitetsarbete i Stratsys och skapa en röd tråd i hur de politiska målen, huvudmannens mål, avdelningarnas prioriteringar och enheternas egna mål hänger ihop har ett tydligare arbetssätt skapats. Kvalitetsdialoger sker både mellan skolchef och avdelningscheferna samt mellan avdelningschefer och skolorna där såväl rektor som andra centrala funktioner deltar.

Den lokala skolutvecklingen har fått ta större plats och med det ligger också både ett större ansvar och frihet på enhetsnivå att utgå från de resultat och utvecklingsområden som finns. På skolorna är fler involverade i det systematiska kvalitetsarbetet och uppföljning av insatser sker löpande. Det kollegiala lärandet har stärkts, såväl inom enheterna som mellan enheterna och de forum för uppföljning som finns, såsom exempelvis förstelärarnätverk, träffar med specialpedagoger inom grundskolan, gymnasieskolan och vuxenutbildningen och mellan utvecklingspedagoger inom förskolan. Över lag finns idag en mer öppenhet kring att dela med sig kring både utmaningar och lyckade insatser som kan inspirera andra inom skolverksamheten. Avdelningscheferna deltar i och leder arbetet med nätverken, vilket har stärkt huvudmans ledning och styrning av de utvecklingsarbeten som pågår.

Hela förvaltningen tänker skola först

För att på lång sikt och hållbart kunna höja skolresultaten i kommunen har hela förvaltningen tagit på sig att "tänka skola först". Det innebär att alla verksamhetsområden tydligare och mer fokuserat bidrar till skolornas arbete genom riktade insatser. Samarbetet internt i förvaltningen har under de senaste åren stärkts genom Skolresan och några exempel på detta är de förmiddagsmål som eleverna inom grundskolan erbjuds för att eleverna ska vara mätta och på så vis bättre kunna tillgodose sig undervisningen. Andra exempel är öppenvårdens EPA-träffar där ungdomar läser böcker tillsammans och den gemensamma satsningen på Familjens hus där förskolan tillsammans med socialtjänst och vårdcentral har samlats under ett tak. Genom insatsen "Senior i skolan" som görs i samarbete mellan skolan och hälsa och omsorg bidrar äldre till Skolresan genom att vara en extra vuxen i klassrummet, hjälp med högläsning och läxhjälp. När hela förvaltningen tänker skola först skapas bättre förutsättningar för barn och elever i kommunen att lyckas och nå längre i sin kunskapsutveckling.

Utmaningar för att lyckas

Att upprätthålla en god kvalitet och likvärdighet

Denna rapport inleds med att beskriva olika omvärldsfaktorer som har stor påverkan på möjligheterna att nå målen med Skolresan. Fokus för verksamhetsområdet utbildning är att alltid garantera barns och elevers rätt till en god utbildning. I detta ligger att i första hand garantera kvalitet och likvärdighet i alla beslut som fattas kring de anpassningar som görs utifrån rådande omständigheter.

Utifrån den minskning som redan har skett av antal barn och elever har en grundskola och två förskolor lagts ned och såväl centralt i organisationen som ute på skolenheterna har anpassningar behövt göras för att möta förändringarna. Barnkullarna har fortsatt att minska, vilket leder till att fortsatta anpassningar kommer vara nödvändiga framöver. När antalet barn och elever minskar, minskar också resurserna genom att barn- och elevpengen sänks i relation till antalet barn och elever som går på förskolan eller skolan. För förskolorna och skolorna innebär det att ett minskat antal barn och elever inte leder till att kunna ha ”mer luft” eller större möjligheter att arbeta med mindre grupper, utan resurserna behöver användas klokt till att säkerställa att alla barn och elever får den undervisning som de har rätt till. Eftersom lärare behövs i klassrummen är det i första hand kringresurser som minskar. Samtidigt ska färre medarbetare fortsätta göra det arbete som fler har gjort tidigare. I en del fall jämnas ett mindre antal barn och elever ut sig med en minskad arbetsbörda men i andra fall skapas i stället merjobb, särskilt på små skolenheter som redan innan hade det svårt att gå runt ekonomiskt utifrån barn- och elevpengen.

Omvärldsfaktorer som påverkar möjligheterna att nå målen med Skolresan 230 – 2030

Hela det svenska skolväsendet står inför en period av omfattande förändringar som påverkar förutsättningarna för att arbeta med förbättra skolresultaten. Nya statliga reformer, såsom förändringar i läroplaner, betygssystem och införandet av en tioårig grundskola, innebär att skolorna måste anpassa undervisning, bedömning och arbetssätt. Samtidigt får skolan ett utökat uppdrag inom brottsförebyggande arbete, vilket kräver nya rutiner och stärkt samverkan med andra samhällsaktörer.

Därtill påverkar det rådande omvärldsläget skolans verksamhet. Ökad beredskap inför samhällskriser, höjda säkerhetskrav och ett förändrat säkerhetspolitiskt läge innebär att skolor måste lägga större fokus på riskhantering och trygghetsfrågor. Dessa krav kommer parallellt med en ansträngd resurssituation där skolorna redan idag hanterar en hög arbetsbelastning och svårigheter att rekrytera behöriga lärare.

I Östra Göinge kommun förstärks utmaningarna av en minskande barn- och elevkullar, vilket påverkar skolorganisationens långsiktiga planering och resursfördelning.

Att behålla kraften och drivet i Skolresan samtidigt som ovanstående faktorer ska hanteras kommer bli en utmaning de kommande åren. Samtidigt är de insatser som görs inom Skolresan nödvändiga för att höja skolresultaten i kommunen. Planering, god framförhållning, en god omvärldsbevakning, ett smart utnyttjande av resurser och löpande dialog på alla nivåer i styrkedjan är några centrala punkter förvaltningen behöver ha i fokus för att inte tappa farten i Skolresan.

Samtidigt är det viktigt att ha med sig att en organisation inte kan ha fullt fokus på för många saker samtidigt, utan vissa insatser och utvecklingsprojekt kan behöva pausas eller gå på lägre fart för att kunna hantera de lagstadgade ändringarna och minskningen av antal barn och elever på ett bra sätt. Utöver detta så finns det alltid ett "pris" för en förändring. Det tar tid för medarbetare att lära känna varandra efter en omplacering och det tar tid att lära sig nya arbetssätt, nya regler och metoder. Det blir "hack i skivan" vid varje organisationsförändring och framöver kommer detta bli en del av vardagen på ett märkbart sätt, vilket är viktigt att ha med sig när man samtidigt vill se resultat av satsningar.

Civil beredskap och krigsorganisation

Med tanke på omvärldsläge och Sveriges inträde i Nato har uppbyggnaden av totalförsvaret blivit viktigt för hela samhället, kommun och för VO utbildning. Redan under läsåret 2023/24 påbörjades arbetet inom VO utbildning med att se över vår krigsorganisation. Verksamhetsområdet har fortsatt genomföra de åtgärder som identifierades i kommunens risk- och sårbarhetsanalys för 2023–2027.

Tillsammans med andra aktörer i kommunen genomförde VO-utbildning beredskapsövning under den årliga nationella beredskapsveckan vecka 39, där man bland annat tränade på att hantera bortfall av viktig infrastruktur.

För att kunna möta upp det ökade behovet av beredskap och motståndskraft för både kommunen och VO utbildning, behöver vi tillsammans prioritera medel och fatta strategiska och kloka beslut. Det innebär bland annat:

- fortsatt bygga förståelse och kunskap om nuläget i vår organisation,
- fortsätta med att se över vår krigsorganisation,
- skapa hållbara och tydliga rutiner och strukturer,
- uppdatera kontinuitetsplanerna,
- utbilda och öva tillsammans i vår organisation.

Förvaltningens analys och reflektioner

Skolresan 230 – 2030 har ett ambitiöst och högt ställt mål – att höja det genomsnittliga meritvärdet i årskurs 9 från dagens 200 till 230 på mindre än 10 år. Satsningen ringar in ett viktigt och gemensamt utvecklingsområde för hela kommunen. Såväl barnens framtida förutsättningar i livet som kommunens attraktivitet hänger på hur väl förvaltningen lyckas med arbetet.

Under de år som Skolresan har pågått har fundamentet lagts för att långsiktigt kunna höja skolresultaten. Arbetet har fokuserat på det språkutvecklande arbetet och att tidigt kunna identifiera behov och ge stöd till barnen och eleverna. Kommunen delar, tillsammans med övriga riket, utmaningen att vända en negativ trend kopplat till läskunnighet. En låg läskunnighet får negativa konsekvenser, både på möjligheterna att klara skolan och att kunna delta i det demokratiska samhället. Att tidigt upptäcka och stötta barn och elever i behov av särskilt stöd är viktigt och i det arbetet har förvaltningen kommit en bit även om mycket arbete kvarstår för att nå målen.

Inom de två andra prioriterade områdena, framtidsdrömmar och trygg och säker skola, arbetar skolverksamheterna tillsammans med hela förvaltningen med en rad olika insatser för att öka motivationen och skapa en tillgänglig skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Under tre år har förvaltningen kunnat staka ut vägen framåt för Skolresan. Samtidigt finns flera utmaningar framöver som potentiellt kan försvåra eller hindra vidare framgångar. Flera av resultatutskottets medskickade frågeställningar som ligger till grund för denna rapport tangerar dessa utmaningar. De mest påtagliga, som förvaltningen på olika sätt behöver hantera, är:

- Ett minskat barn- och elevantal som får direkta effekter på skolverksamhetens organisation och möjligheter att tillgodose barnen och eleverna en likvärdig utbildning av god kvalitet. Framtagandet av en framtida skolorganisation som kan möta den demografiska utvecklingen är en nyckelfaktor för att skapa förutsättningar för att de insatser och utvecklingsarbeten som satts i gång ska bära frukt.
- Ökad statlig styrning genom många nya lagar, utredningar och utvidgade ansvarsområden för skolan skapar en flaskhalseffekt där dessa trängs ihop med förvaltningens egna prioriterade utvecklingsarbeten. Här kommer förvaltningen behöva balansera och hitta en smart väg framåt, där vissa statliga uppdrag går hand i hand med Skolresan medan andra också behöver hanteras vid sidan om. Vilka utvecklingsarbeten kan förvaltningen bromsa takten på eller pausa? Hur ska en krympande organisation kunna upprätthålla en hög kvalitet och samtidigt kunna implementera de nya regelverken framöver?
- Säkerhetsfrågan får ett allt större utrymme, i lite olika former. Skolans huvuduppdrag är att ge en likvärdig utbildning av god kvalitet samtidigt som beredskapsarbetet kopplat till kris och krig är viktig i den omvärld vi befinner oss i. Ett nytt kapitel i skollagen kommer samtidigt peka ut skolans roll i det

brottsförebyggande arbetet. Dessa uppdrag blir ytterligare ett lager för skolverksamheterna att hantera, vilket riskerar ta kraft från huvuduppdraget och möjligheterna att kunna ha fullt fokus på att nå målen med Skolresan.

Sammantaget har Skolresan kommit en lång bit på relativt kort tid, även om resultaten för årskurs 9 ännu inte har höjts. Däremot syns förbättringar i läsning i de lägre åldrarna. Arbetet med att tidigare identifiera och stötta de barn och elever i behov av stöd har stärkts och det förebyggande arbetet i samarbete med socialtjänst och vården har utvecklats.

Framöver väntar några år där såväl insatserna och det arbete som hittills har gjorts ska börja bära frukt samtidigt som förvaltningen och skolverksamheten i kommunen kommer behöva hitta en balans i hur alla utvecklingsområden och övriga frågor ska hanteras.